

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

Statuta Henrici.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

Statuta

beneficijis aucte apostolica. se faciat iurē
formā pūitōis ordinari. ¶ Quod fructus
canonicorum suspensorum decedentium cedant
ad utilitatē ecclesie et nō successoribus
suspensorum. ¶ Quod clericus nō leget con-
cubinis suis vel spurijis anī grē sue.
De cāpanarijs q̄ sint līari. ¶ Quod del-
canti et plebani locorum examinet ornamē-
ta ecclesie. ¶ Quod fructus canonicorum suspē-
sorū cedāt caplis. ¶ Quod ecclesia vel cemi-
terij nō p̄secrent nisi de dotatione loci
diocesano cōstituerit. ¶ Quod prochia-
ni nō nisi a suo plebano cōtionez recipi-
ant. ¶ Quod nō fiant imp̄cationes nec cā-
ref. Media vita. p̄ alijs p̄sonas.
De mīmonijs clādestinis. ¶ Quod ānus
dñi de cetero in nativitate dñi obserue-
tur vel innouet. De tabellidibus.
De sacramētis ¶ Quod plebanis nō
deneget chryisma vel oleum sacrum.
De statu religiosorum ¶ De monachis
et monialib⁹. ¶ Itē de eisdem. ¶ Itē ad
huc de eisdē. ¶ Itē q̄rto de eisdem.

Statuta reuerendi

in ch̄io p̄is ac dñi. dñi hērici sancte Co-
loſi ecclesie archiepi sacri imperij p̄ Ita-
liā archicācellarij. ꝛc.

D honorem sancte et indiuidue
trinitatis. p̄is et filij et sp̄s san-
cti. ac gloriose x̄ginis marie. at-
q̄ sancti petri ac oīm sanctorū. Nos hē-
ricus dei grā archieps̄ Coloniē. Lupien-
tes in hoc cōcilio n̄ro pūiciali de mā-
dato sp̄ali sanctissimi in ch̄io p̄is ac do-
mini n̄ri Clemētis sacrosancte rhoma-
ne ecclesie summi p̄oficis indiāo de ca-
pituli ac prelatorum n̄rorum cōsilio et
assensu p̄ infraſcripta statuta n̄ra oibus
paterna sollicitudine prouidere. vt qui-
es ecclesij et ecclesiasticis p̄sonis pro-
curetur. ⁊ pacis pturbatores a suis de-
licis pene formidine arceantur. infra-
ſcriptas cōstitutiones obseruādas p̄pet-
tuo in p̄ntiarū duxim⁹. p̄mulgādas.

Henrici.

De reuocatione statutorū contra li-
bertatem ecclesiasticā factorum.

In p̄mis cū ad decus et decorez
ecclesie nihil magis expediat q̄
vt expurgatis erroribus et ſtar-
tutis iniquis sublatis. plena quiete vi-
geat et ſecura gaudeat libertate. p̄cepta
ſacrorū canonū imitantes oīa statuta. par-
ta et ordinatiōes cōtra libertatē eccle-
ſiarum et ecclesiasticarū p̄sonarū edita
ſeu editas. dānamus reprobamus ⁊ caſſi-
ſamus. et irrita ſeu irritas nunciamus.
Mādantes vniuerſis n̄re diocesis ⁊ p̄-
uincie ſubditis. vt ea a locis ſuis infra
menſem a notificatione p̄ntiū faciāt per-
nitus aboleri. et locorum plebani moneāt
ſubditos diebus dominicis et feſtiuis
nominatiz. alias in genere. quos in his
culpabiles ſcuerit. vt q̄renus h̄mōi de
facto statuta de facto reuocēt. alias eos
ad id p̄ excoicationis ſniaz volumus co-
artari. vtz q̄ intellexerim⁹ q̄ in nōnullis
locis laici nō contenti de p̄pria ipoz in
deuotione et maluolentia. imo et alios
ch̄ūfideles a ſua deuotiōe et bonis op̄i-
bus retrahere molitū ſtatuerūt et ſtatu-
unt ſub certa cōspiratiōe et cōfederati-
one. ne q̄s de cetero ecclesij ecclesiasti-
cis ſeu religioſis p̄sonis. bona. p̄dia. dir-
ſtrict⁹. iura et dina aliq̄ v̄e dat. leget aut
donet. v̄l quouis titulo in eos trāſſerat
vel in nuptijs aut exequijs mortuorum
aut alias ſacerdotib⁹ prochiaſiū ecclesi-
arum et aliarū nō offerāt niſi ſub certo
nūero p̄sonaz et certo tpe miſſe. ſeu in
ſe taxāt qd̄ q̄libz offerre debeat. Cōtra-
riūz facientibus penas pecuniarias in-
ſtigendo. Et quia hec obuiāt directe ecc-
leſiasticę libertati. cōſpiratiōes. collu-
gatiōes. et ordinatiōes h̄mōi ſeu ſer-
uera et pacta. et deinceps ſi cōtingerit fa-
cienda decernim⁹ nō tenere. nec aliquē
fore vel eſſe debere ad eozūde obseruā-
tiā obligatū. ¶ Itē statuta et cōſuetu-
dines a laicis cuiuſcūq̄ ſtat⁹ aut cōditū

onis existat introducta seu introductas
sup eo q dicitur laici antiquaz decimarū
occasione q̄s in aliquib⁹ prochijs vel lar
gitione principū. aut donatione aliorū
seu alia de causa p̄cipiūt decimas noua
liū in terris p̄p̄is quibuslibz prochijs
obuenientes occupāt. attrahūt. vel sibi
v̄dicāt. R̄ euocam⁹ et cassam⁹ statuen
tes et p̄cipientes vt p̄fati laici et q̄cūqz
alij ab occupatione. detentiōe vel vsur
patione earundem decimarum noualiū
postq̄ ad agrū regium puenerint seu p̄
ueniunt penitus desistant. et de ablati
satisfaciāt tā nobis q̄ ecclesijs ecclesiasti
cisqz p̄sonis. q̄bus ip̄e decime noualium
de iure cōpetere dinoscunt. easdem deci
mas nobis et ecclesijs ad que p̄tinēt de
cetero possidēdas pacifice relinquētes

De occisoribus. mutilatoribus et cap
tiuatoribus clericorum.

Item statutū venerabilis quōdā Engil
berti Loloñ archiepi p̄decessoris nr̄i p̄
incedentes manuū in clericis ecclesiasti
cas ve p̄sonas olim p̄ ip̄m eadē cū pene
maioris adiectione cōtra captiuatores
clericorum obseruari volentes. Statui
mus vt cū sacrilegi qui suadente diabo
lo dei timore postposito manus injiciāt
in clericū vel alias p̄sonas ecclesiasticas
et religiosas temere violētās et ex hoc
incidunt excommunicationis senten
tiam canonis iam prolati q̄ occisores
mutilatores et p̄ussores atrociter cle
ricoz et ecclesiasticarū p̄sonaz. et clerit
cos capientes et in captiuitate detinen
tes. seu p̄ captiuitatē aliquā pecuniā ab
eis extorquentes seu taliū receptatores
et defensores p̄pter hoc aucte canonis
lare sententiē excōicari cū oibus opam
et cōsiliū ad p̄missa adhibentibus p̄ oēs
ecclesias diocef in q̄ h̄mōi p̄petrāt. p̄ de
canos ecclesiaz. rectores et presbyteros
q̄ p̄mū ip̄s hoc p̄ famā publicā vel rei
euidentiā vel p̄ fidē duaz fidedignarū

p̄sonaz ip̄is faciendā. aut p̄ mādātū seu
iniāz iudicis cōstituerit cāpanis pulsatis
et cādelis accēsis noiatiz quoz noīa sci
ri poterūt. alias in genere excōicari pu
blice nunciēnt et artius euitandi donec
satisfecerint de cōmissis debite absolu
tionis b̄nificiū meruerit obtinere. p̄ter
terea in aggrauationē pene h̄mōi male
factorū Statuim⁹ vt ois loc⁹ ad quē ta
les excōicari venerit vel ip̄os clericos
deduxerint q̄dū ip̄i captiuatores et ca
ptiuati ibidē fuerit. et post tres dies p̄
eoz inde recessuz necnō loc⁹ in quo ta
lis violentia facta fuerit quē q̄dē locuz
seu ecclesiā aut ecclesias in his scriptis
ecclesiastico supponim⁹ interdicto et in
terdicti teneāt. Et si h̄mōi sacrilegi seu
malefactores principes nobiles seu ba
rones fuerint terraz iurisdictiones di
strictū munitiōes seu castra habuerit et
infra tres menses a tpe p̄petrati delicti
etiā captiuatis dimissis nō satisfecerint
de delicto ex tūc tota terra et districtus
eoz quos post lapsuz dictoz triū mēsiū
sili mō interdici⁹ ecclesiastico ip̄o facto
sit supposita interdicto. Si aut alij fue
rint q̄ nobiles et terraz dñi tūc ip̄i dñi
terre in quoz districtib⁹ manēt et domi
ciliū h̄nt sacrilegi āndicti vel vbi tā e
norme scel⁹ cōmissuz extiterit infra xv.
dies postq̄ de delicto h̄mōi constiterit p̄
famā publicā vel euidentiā facti vel p̄ de
nūciatione decani seu presbyteri quā ab
ip̄o decano seu presbytero loci fieri p̄ci
pimus sub pena excōicationis q̄ cito p̄
famā querimoniā alicui⁹ rei euidentiā
aut alio mō ip̄is cōstituerit p̄fatos sacri
legos tales habeāt p̄ detētionē p̄sonaz
suaz et p̄uationē bonoz suoz vt libera
to captiuo deo ecclesie et lesō emēdā p̄
stent de cōmissis. Si h̄o dicit dñi terra
rū p̄fatos sacrilegos habere nequerint
nec bona sub eis habuerint. s̄ alios cum
manere in eoz districtib⁹ consueuerint
procedant per proscriptionem contra
eas. de terra sua ip̄os expellendo. et

per iusticiā seu iudices suos id fieri mā/
dent et p̄curent. alias statum⁹ q̄ ext̄nc
ip̄i dñi terre. et eoz iudices. et alijs p̄ q̄s
regis iurisdictione secularis excōicatiois
suaꝝ incurrāt ip̄o facto. Et si p̄ quidenā
dictā excōicatioē aīmo sustinuerint in
durato. ex tūc tota terra eoz ecclesiasti/
co sit supposita interdico. Preterea ne
p̄ mutationē locoꝝ p̄fati sacrilegi h̄mōi
possint maliciā palliare. volum⁹ q̄ si ip̄i
sacrilegi de vna dioceſi ad aliam in nra
quincia se trāſſerāt vel captiuos predi/
ctos deduxerint q̄ ad requisitiōē dioce/
ſani in cui⁹ dioceſi hec p̄petrata sunt. v̄/
ei⁹ official' seu amicos captiuatorū seu
captiuati facta ordinario loci seu dioce/
ſano alteri⁹ ad quā se sic trāſſulerit fide
p̄ mādatū seu iuramentū de p̄missis. sta/
tuta eadē in omni forma q̄ sup̄ dicitur
inibi obseruetur. Si vero dñi terrarū
vel alijs nobiles et iurisdictiones t̄pales
habentes fuerint malefactores andicti
capellani eozū si quos habent t̄p̄imūz
seuerint dños suos clericum captiuasse
detinere in munitiōibus aut dominijs
suis vel capi mādasſe vel aliquid aliud
de p̄missis fecisse amodo corā ip̄is non
celebrent diuina. sed vt de delicto com/
misso infra quindecim dies satisfacciant
ip̄os amoneant diligenter. alioquin ex
tunc de eis et mansionibus eoz recedāt
nec eis communicent. Contrarium faci/
entes quos in his scriptis ex tunc ex/
cōmunicamus excōmunicatos volum⁹
nunciari. Et si contra hec diuinis se im/
miscuerint. notā irregularitatis inciden/
do et in ea p̄manserint p̄annū vnū ani/
mo indurato. ip̄os extunc a beneficijs
ecclesiasticis que in dioceſibus in quib⁹
manēt obtinēt. ip̄o facto decernim⁹ pri/
uatos eē et eosdem ip̄is beneficijs p̄ua/
mus p̄ p̄ntes iniungentes beneficiorū
patronis q̄ ex tūc alijs p̄sonis idoneis
beneficia h̄mōi conferant. de quib⁹ ijdē
sunt priuati. alioquin termino iuris ela/
p̄lo p̄tās conferendi dictā beneficia ad

superiorem deuoluatur. Si vero dicti irr/
regulares beneficia nō habēt in dioceſi
b⁹ in quib⁹ manēt ip̄os ab eisdeꝝ dioceſi
p̄petuo eliamus et amouemus ip̄os
etiā si bene p̄ importunitatē suā absolu/
tionem obtinerent. de cetero ad aliqua
officia vel beneficia ecclesiastica nullatē
tenus admissuros.

Preterea si captiuas clericū vel res/
ligiosum. vel detinens. ac sacrileg⁹ hu/
iusmodi penis vilipensis congrua satisf/
factione neglecta p̄ annū vnū in excōi/
cacione h̄mōi p̄durare aīmo p̄sumpserit
obstinato. Statuimus vt nulli de filia/
bus filijs fratribus et sororibus filijs ⁊
filialibus vsq̄ ad terciū gradū inclusiue
linea descendēte vel illi etiā q̄ ad capti/
uitatē h̄mōi opem vel opam impende/
rint vel captiuū clericū in suis vincu/
lis detinuerit. ad ordines seu beneficia
aut etiam prelaturas in nostra dioceſi.
seu alia in qua hec fecerint admitantur
cū ex delicto parentū ip̄o facto inabiles
reddantur ad huiusmodi consequenda
Statuentes et mādantes examinatoꝝ
bus clericorū capl̄is. conuentibus. patro/
nis et archidiaconis ac prelati vt nul/
lum ex talibus ad ordines admitāt. Ca/
pitulum vero et conuentus nullum ex
eis ad prebendas eligant. Patroni nul/
lum ex ip̄is presentent. Archidiaconi et
prelati tales non inuestiant v̄llo modo
Alioquin capitula et conuentus. p̄oni
et archidiaconi ac prelati ip̄o facto ius
suū amittāt ⁊ ea vice ad proximū sup̄io
rez deuoluat. Et nihilomin⁹ talū p̄so/
naz receptio inuestitura ⁊ admissio sit
irrita ip̄o facto. nec ip̄is ius q̄rat in be/
nificijs sic adeptis. Feoda et si q̄ p̄dicti
sacrilegi ab ecclesijs vel ecclesiasticis p̄/
sonis tenuerint post lapsū ani p̄ quē ex/
cōicatioē sustinuerit ad ecclesias ⁊ p̄/
sonas ecclesiasticas libere reuertantur.
ita vt si ip̄i sacrilegi vltra se de h̄mōi se
odis ingesserint. cōtra eos tāq̄ contra
inuasores ecclesie procedat.

¶ Ulex cū futuris periculis sit maturi.
remedijs obuiandū ne post vulnerataz
cāz ad remediū difficilius in bonis rei
currat. de clericis clericos captentibus
aut capi mādātib⁹ aut sup̄ ecclesiā se ho
stib⁹ ecclesie associātib⁹ ecclesias inua
dentib⁹ vt p̄ sacrilegos hmōi p̄fectius
quo poterit p̄cedat. Statuim⁹ vt si qui
clerici et plati bñficiari cuiuscūq; digni
tatis stat⁹ aut cōditōnis existant bono
ope sp̄ialis reiecto in tā p̄sumptuosam
et detestabilē p̄funditatez malorū dila
bunt. q̄ clericos religiosas ve p̄sonas
capiunt vulnerāt et detinent captiua
ros aut p̄ ecclesias suas cathedrales ā
alias quaz plati canonici vel rectores
existūt cū hostib⁹ iparū ecclesiaz ve cōse
derant. vel in acie hostiū p̄ suos dioce
sas et ecclesias armati cōparēt. archi
epos et epos et ecclesias suas et colle
gia seu capla vel bona earūde rapiunt
vl̄ rapt faciūt aut mādāt. detinēt vel de
tineri mādāt seu arrestari p̄curāt p̄ ab
usum et iudiciū potētie secularis. dum
hec vel eoz aliqd p̄ euidētiāz facti vel
sceleris p̄petrati. aut p̄ cōfessionē p̄uā
corā duob⁹ testib⁹ fide dignis factāz aut
iudic. sn̄iaz. vel alio mō legitio liquēt
quos salua pena canonis ex tunc vt ex
nūc absq; alteri⁹ mādātū expectatiōe ex
cōicationis sn̄iaz quā in hīs scriptis p̄
pter hoc tāq; delictū notorū in eos feri
mus incurrere volum⁹ ip̄o facto. In q̄
qdē sn̄ia si p̄ annū vnū p̄seuerauerit aīo
indurato. cū tāto grau⁹ clerici cuiuscū
q; stat⁹ dignitatis aut cōditōis existāt
hmōi cōmittētes sint puniēdi q̄nto hec
sunt in ip̄is magis detestāda et tāq; in
grati. cū āt ecclesias p̄uās inuaserint.
dignitates p̄sonat⁹ et bñficiā sua amittē
debeat seu ea demeruerit. ex tūc post la
p̄suā ānī absq; iudicis sn̄ia. dignitatibus
beneficijs p̄sonatib⁹ et oib⁹ que in dio
cesi in qua p̄missa vel eoz aliqd cōmise
runt hūt et obrinēt. vrute et aucte p̄ntis
cōcilij nr̄i ip̄o facto sint priuati. q̄s etiāz

ex causis premisis priuam⁹ eisdē absq;
spe restitutiōis ad ip̄a p̄t atrocitatem
crimis in hoc casu. Mādātes vt de ip̄is
dignitatib⁹ p̄sonatib⁹ et beneficijs p̄ il
los ad quos hoc spectat ex tunc ordina
tur. et conferātur p̄sonis alijs infra tps
iuris. alioquin eorum collatio ad sup̄io
rem deuoluat. Et si antedicti clerici sic
puati nō obstāt q̄ forsan de facto digni
tates et beneficia habent adhuc detinēt
et patroni de ip̄is negligunt ordinare.
post hec se ingesserint dignitatibus p̄so
natibus et bñficijs eisdēz fructus suos
nō faciāt. nec act⁹ eoz capitulares cuiq;
suffragiū prestent vel afferant nocumē
tū. Clericos vero hmōi committentes
nō beneficiatos ex tūc vt ex nūc exclu
di volumus et inabiles existere ad di
gnitates p̄sonat⁹ officia et beneficia q̄
libz in diocesi. in q̄ talia p̄petrauerint.

¶ Ne q̄s laic⁹ exactiōes ecclesijs iponat.

¶ Tē monem⁹ oēs nobiles. terra
ruz dños. scabinos. cōsules. iu
dices seculares et vniuersitates
ac alios laicos cuiuscūq; stat⁹ existāt ne
de cetero occasione aduocatiāz q̄s qdā
ex eis sup̄ bō ecclesiastica hūt. vel q̄cūq;
alio noīe vl̄ coloē ad h̄ q̄sro tallias col
leas exactiōes peritiōes assisias p̄tribu
tiōes fructia indebita et vl̄ q̄ ius aduo
cacie iur̄ scabinoz sn̄iaz vbi aduōri sūt
p̄mittit. ip̄is ecclesijs ecclesiasticis. ve p̄ois
hoibus. mancipijs et bonis earundem
imponant vel imponere exigere aut re
cipere p̄sumāt vel quo min⁹ bona eccle
siastica colātur et ip̄e ecclesie eisdem pa
cifice fruānt p̄ arrestationē vel prohibi
tionez aut alias phibeāt ne bona eccle
siarum colāt. vel hoīes suos dū in expe
ditionibus suis vadūt vel alio mō p̄ce
dunt in grāijs et curtib⁹ earūde ec
clesiaz et mōsterioz ponāt. alias p̄ ip̄os
volum⁹ p̄cedi p̄ sn̄iaz excōmunicatiōis
quousq; satisfaciāt de cōmissis.

Statuta

De inuasoribus occupatoribus et de
tentoribus rerū et bonorū ecclesiasticorū

Item statutū predecessoris nr̄i Engilberti quōdā Coloni archiepi. qđ sic incipit. Itē ad reprīmēdā importunā p̄sumptionez raptorū predonū et inuasorū bonorū et rerū ecclesiarū. 2c. In nouātes ex nr̄ic de x̄bo ad verbus put in eodez continet. volum⁹ et p̄cipim⁹ firmiter obseruari. Sicut et statuta eiusdē nr̄i predecessoris Engilberti de effractorib⁹ et incendiarijs ecclesiarū. qđ sic incipit. Itē contra incendiarios et effractores ecclesiarū et monasteriorū ip̄o facto sunt excoicati. 2c. put in eodē statuto continet in nouātes volum⁹ et p̄cipim⁹ obseruari

De occupantibus bona ecclesiarum
et ecclesiasticarū p̄sonarum et legata fabrice ecclesie Coloniensis.

Item nōnulli taz clerici q̄ laici vtriusq; sexus hoies bona mobilia vel immobilia ad ecclesias monasteria. vel alia pia loca. necnon ad dignitates. p̄sonatus. et beneficia primētia. vel ad fabricam Coloniensem. et aliarum ecclesiarum legata seu bona illicite acquisita ip̄i fabrice cedentia. aut tacite vel expresse. occupent et detineant minus iuste in fraudem ecclesiarum et monasteriorum ac aliorū predictorū. Nos eorū in hac pte fraudibus obuiare volentes Statuimus et precipimus vt qui cūq; cuiuscunq; status aut conditionis existat in p̄nti vel pro tpe h̄mōi bona et legata ac illicite acquisita ecclesijs prelati et clericis scientibus vel ignorantibus sub se habuerint infra menses a presentis statuti publicatiōe ea que ad p̄ns apud eos sunt et se habere sciunt. vel q̄cunq; tempore dū innotuerit ip̄is se bona consimilia tenere vel occupare similiter infra mensem eisdez fabrice nostre Coloniensi et ecclesijs monasterijs p̄er-

Henrici.

latis ecclesiarum rectoribus aut alijs locis pijs restituant atq; reddāt. alias ad id ex tunc per excommunicationis sententiā cōpellantur.

De vita et honestate clericorum.

Item statutum bone memorie Sifridi quōdā Coloni archiepi predecessoris nr̄i int̄ alia statuta sua de vita et honestate clericorū editum qđ sic incipit. Ex p̄cilio generali statumus et p̄cipimus vt vniuersi clerici cōtinenter et caste viuant. 2c. In nouantes p̄cipimus firmiter obseruari.

De vicarijs quo ad x̄sus et lectiōes in matutinis.

Item intelleximus qđ quāq; in quibusdam ecclesijs vicarij aliq; astricti sint suas septimanas seruare celebrādo missas in p̄cipali seu summo altari et ceteras horas quascūq; lectiōes tñ in matutinis legere vel x̄sus cātare in eisdez ecclesijs de cōsuetudine p̄hibent. p̄ter q̄ occasione canonicorū absentū cōtingit interdū in eisdez ecclesijs negligētiā fieri. et matutinas cū cātū p̄c̄ p̄mitti. At redētes igit̄ absurdū eē qđ maiora et solēntora vt ē dictū ip̄is vicarijs p̄mittant vt p̄ore missarū celebratio in summo altari et missa denegent. ad tollendā negligētiā h̄mōi p̄cipim⁹ decantare vt ip̄i vicarijs eisdez deinceps iniungāt x̄sus cātare et lectiōes legē put viderit exp̄pedire. Cos q̄ ip̄is in h̄ nō paruerint sicut in ceteris. corrigēdo salua correctiōe p̄ canonicos q̄ i p̄missis fuerit negligētes

De etate presbyterorū ordinādoz.

Itē statuim⁹ vt null⁹ cleric⁹ secularis ad sacerdotij gradū nisi. xxv. annū etatis sue attigerit aliasq; ad hoc idone⁹ extiterit ordinē vt leuitate iuuenili q̄ p̄na ē ad delictū trāscursū sacerdotis in agēdis discretiōnē habeāt suo statui cōgruentē.

De cōcubinarijs clericis.

Item quāq̄ plures canones et
statuta edita sunt sup̄ cōtinentia
clerali. quia tñ natura p̄na est
et labilis contra cōtinentiā eandē vt q̄
libz clericus saltem pene grauioris for
midine strictius se cōtineat. Statuim⁹
vt nullus clericus et specialiter q̄libet
presbyter cōcubinā nec in domo sua vl'
extra publice teneat aut habeat cui ne
cessaria administret. alioquin a diuinis
nouerit se suspensum et a talibus suspē
sis nullus diuina audiat. nec pro capel
lanis nec socijs eos teneat. Contrariū
facientes vt desistat p̄ excoicatiois sen
tentia arceatur. Nullus peno p̄ bone me
morie Conradū archiep̄m Coloniensē
p̄decessorem n̄m cōtra concubinos
et concubinas hm̄i instituitis. Qui ho
relaxatis voluntatū habentis in lacū mi
serie et in lutū fecis se immergūt. vt sal
lutis eterne coronaz. et honestatis nor
mā et sacrarū h̄ginū pudicitia violare
psumpserit cuiuscūq̄ regule vel habit⁹
monialū tales extiterint p̄pter tā flagi
ciosum crimē. si carnis cōmerciū teme
rariuz fuerit subsecutū excoicatiois sn̄a
quā in his scriptis ferimus se nouerint
innotatos. Moniales ho que hm̄i cri
men flagiciosuz p̄perauerint nullaten⁹
deinceps ad officium aliquod in monaste
rio admittant. sed in signuz iniquitatis
sue salua pena cōtra tales moniales p̄
ut hec in cōcilio ven. p̄is dñi Conradi
portuen. et sancte Rufine ep̄i oliz apli
ce sedis p̄ alemāniā legati sunt pmulga
ta. talit̄ a suis superiorib⁹ corrigant q̄ ea
ruz correctio alijs terrorem incutiat ea
amplius cōmittendi.

De clericis publica emenda et peni
tentia nō sit imponenda.

Item cū clericis publica emēda et pe
nitētia sit phibita. statuim⁹ vt in nulla
ecclesiaz n̄re ciuitatis diocef et puicie
aliqua emēda seu penitētia publica ipo
natur cū ex talibus infames reddātur.

*Clerici nō sūt penitentia publica
imponenda eo q̄ ea non sūt infames redduntur*

sicut in aliquib⁹ ecclesijs intelleximus
obseruari. Videlicet q̄ canonici et cler
ici alij ante cruces in p̄cessionib⁹ et in
choro dieb⁹ q̄bus ceteri in albis proces
dunt in nigris capis circueunt et ince
dunt in publico et in facie laicoz. q̄ de
cetero in x̄tute sancte obedientie fieri
phibem⁹. sed superiores eorum iuxta qua
litate delicti penitentias ip̄is clericis
imponant suo ordini congruentes. si sci
cus actum fuerit decernimus ip̄os cle
ricos ad hm̄i emēdas publicas non te
neri.

De non nisi ordinari ad sacros ordi
nes legant epl̄as vel euāgelia.

Item statuimus vt nō nisi ordina
ri legitime ad sacros ordines epl̄as
vel euāgelia legāt induti vestimētis sa
cris cum id obinet canonicis institutis
Contrariū facientes a suis decanis pu
nantur.

De nullus ecclesiā curatā teneat nisi
a diacono vel archidiacono instituat.

Item statuimus q̄ nullus ecclesi
am curatā de cetero teneat vel
regendā recipiat. aut susceptaz
tenere p̄sumat nisi a nobis vel archidia
cono et eorum vices gerentibus quib⁹
hoc de iure vel consuetudine cōpetere
dinoscit de eadez fuerit legitime institut⁹
cū alias non habeat clauēs ligandi vel
soluendi. Contrariū facies nisi dictā ec
clesiā dimittat monitione viginti dierū
p̄missa ex nūc excoicatiois sn̄az quam
in ip̄m in his scriptis. ferim⁹ incidat ip̄o
facto. nec plebs sibi obediat vel intēdae

De p̄uis de b̄nificijs aucte apl̄ica se fa
ciant iuxta formā p̄uisiois ordinari.

Item statuimus vt quibus in n̄ra
ciuitate est de beneficijs ecclesi
asticis auctoritate apl̄ica p̄uisuz
sic q̄ ad ea put onus beneficioz eorū dē

requirit promoueri teneantur se faciāt iuxta formā p[ro]uisionis corūde[rum] ad dicta beneficia promoueri. alioquin ea vacante decernimus ⁊ corūde[m] collationē deuoluim[us] ad superiōrē. ut p[ro] ip[s]os infra t[em]p[us] iuris de p[ro]uisionis alijs ordinet. Et si contra hec clerici h[um]o[rum]i fructus corūde[m] beneficiorum p[er]ceperint. illos suos nō faciant nec ip[s]is ministrent. q[uo]d in uirtute sancte obedientie durimus iniungenduz.

De fructus canonicorū suspensorū decedentū cedant ad utilitatē ecclesie et nō successoribus suspensorū.

Item statuimus ut si qui canonici suspēsi decesserint q[uo]d p[ro]pter hoc ecclesie annis gr[ati]e et eorū fructibus post obitū cuiuslibet ex cōsuetudine currētib[us] nō fraudentur. sed ip[s]is ecclesijs et nō successoribus suspensorū cedāt p[ro] redditib[us] p[er]petuis cōpandis ad eorū utilitatē ecclesiarū ne ecclesie ip[s]e ex alieno delicto iacturam sentiat in hoc casu.

Da cleric[us] nō leget cōcubinīs suis vel spurij[s] annū gr[ati]e sue. &c.

Item nullus a[n]i[m]is gr[ati]e abutens fruct[us] annorū suorū spurij[s] vel cōcubinīs suis leget aut donet. Cōtrariū faciens ecclesiastica careat sepultura. et legatum h[um]o[rum]i nō teneat in hoc casu. sed cedat ecclesie a qua processit. Item vicarij ecclesiarū collegatarū vel altiarum ecclesiarum ad ordinē quē onus beneficiorū suorū req[ui]rit a t[em]p[or]e susceptorū beneficiorū p[ro]mouent[ur] et p[er]sonaliter resideāt in eisdē. alias eisdem vicarijs seu beneficijs si nō p[ro]mouent[ur] nec p[er]sonaliter eas deseruerint ip[s]o facto post lapsus anni iuris impedimento cessante sint priuati et collatores earūde[m] vicariarū seu capellaniarum de ip[s]is p[er]sonis alijs id facientibus studeāt p[ro]uidere. Item de vicarijs iā existentibus volumus obseruari. ne uorū e[ss]ent

fideliuz qui h[um]o[rum]i vicarias p[ro] remedio anime sue. vel p[ro] cultu diuino a[pp]liando instituerunt et dotauerunt easdem p[ro] talū nō p[ro]motorū et nō deseruentium negligentā defraudetur.

De cāpanarijs q[ui] sint l[ic]eti.

Item presbyteri sub albis camisijs habeant. et cāpanarij quos l[ic]etos semp[er] assumi volumus ut salte[m] in responsionib[us] corūde[m] presbytero valeāt respondere. Similiter t[em]p[or]e diuinorū camisijs mundis et albis sint induti ne quotidianis uerimentis suis in suo officio administrent indecenter alias p[ro]locorū decanos et plebanos ad sui officij exercitiū nullatenus admittant. q[uo]d ip[s]is decanis ⁊ plebanis in h[er]ite sancte obedientie durimus iniungendū.

Da decani et plebani locorū examinet ornamenta ecclesie.

Item decani et plebani examinent libros et ornamenta n[ec]c[ess]aria ad diuinū cultū in ecclesijs sibi subiectis et ubi necesse fuerit p[ro] cōseruatores dicte ecclesie et p[ro]chianos infra mensem post ammonitionez eorūdem suppleri faciant. In rebelles excomunicacionis sententiā promulgando.

Da fructus canonicorum suspensorum cedant capitulis.

Item statuimus ut fructus canonicorum suspensorum durāte suspensio[n]e corūde[m]. cedāt capitulis ad cōmunes usus ecclesiarū suarū p[er] in ecclesia n[ost]ra. Solo[n] obseruat[ur] cui expedit in hoc casu ceteras n[ost]re dioce[ces] et p[ro]uincie ecclesias conformari. ne ip[s]i canonici eosde[m] fructus sic suspensū p[er] alijs alias p[er]sonas singulares uendicantes sibi et alijs cōsuetudine imo potius corruptela

ipsis cōpetere recupent. et p cōsequens ad frequentationē chori p suspensiones hōmōi nequeant coartari nisi tūc constet ipsas psonas seculares p dictōz fructuuz restitutionē dare canonicis suspēsis occasione suspēsiōes hōmōi nō curādi.

De ecclesia vel cemiteriū nō cōsecrētur nisi de dotatione loci diocesano constiterit.

Item inhibemus ne aliqua ecclesia vel cemiteriuz nisi dotate de qua dotatione añ oīa nobis seu loci diocesano fidez fieri volumus amodo consecrētur.

De prochiani nō nisi a suo plebano cōmunionem recipiant.

Item statuimus vt nullus prochianus ab alio q̄ a suo vero plebano cōionē recipiat. nisi de hoc pūlegijs autēticis sit munitus. Contrariū facientes a pceptiōe corpis ch̄i abstineāt q̄sq̄ ipsi plebano satisfecerint de contemptu.

De nō fiāt impcaciones nec cātetur Media vita cōtra aliq̄s psonas.

Item phibemus ne in aliq̄ ecclesia rum nobis subiectaz impcaciones fiant et decantetur Media vita contra aliquas psonas nisi de nra licentia speciali. cū nra intersit discutere q̄ sint talia faciēda.

De matrimonijs clandestinis.

Item phibemus ne quis matrimonijs clandestinis interserit et q̄ pclamaciones fiant vbiq̄ de mrimonijs cōtrahendis Et si qui contrariuz fecerint et excōicationis finias inciderint absolutiones talū nobis seu nro officiali specialiter reseruamus.

De annus dñi de cetero in natiuitate domini obseruet et innouetur.

Item statuimus. vt ex nūc de cetero añ dñi obfuet. et in natiuitate ch̄i inouet. quolibz año put sacrosancta rhomana ecclesia id obseruat q̄ est oīm ecclesiaruz caput et mgrā. vt errores et difficultates q̄ ppter diuersitatē inceptiōis anni natiuitatis eiusdē multoties euenerūt de cetero euitentur.

De tabellionibus.

Item statuim⁹ vt tabelliones seu notarij publici quotiens alicui appellatiōi prestatiōi aut puocatiōi. aliq̄ actui in publico faciēdo inter fuerint. pvideāt sibi vt officiali nro seu iudici aut alijs coram q̄bus appellatent sub eodē contextu copiaz appellatiōis sub expēsis appellātis. q̄s appellātib⁹ seu puocantib⁹ et protestātib⁹ aliq̄ fieri volumus vt iudex deserat appellatiōi. necne deliberare valeat ne ipsis iudicibus qui limitatū terminū sup hoc a iure habent currat tempus

Item de tabellionibus

Item cū officiū tabellionat⁹ sit publicū. p cipim⁹ vt q̄libz tabellio instrumēti cōfecti per ipm infra sex dies postq̄ ex parte illi⁹ cui⁹ interest fuerit req̄sit⁹. sub expēsis ptis hoc req̄rentis q̄s p taxationē curie nre et diocesani cuiuslibet taxari volum⁹ copiā sub sigillo suo det et assignet In q̄b⁹ duob⁹ articulis si tabelliones negligētes fuerint et de hoc cōstiterit p rei euidētiā aut alio mō. ac ipsi appellātes seu protestātes hōmōi facere cōtempserint. ex tūc excōicationis sententiā incidant. cuius relaxationem nobis specialiter reseruamus.

De sacramentis.

R i.

Statuta

Item statutum de sacramentis pie memorie Sifridi Coloniensis archiepi predecessoris nostri de septem sacramentis inter alia statuta sua editum. quod incipit. Statuimus ut baptismus honorabiliter celebretur. Quod quidem statutum in omni sui forma pro instructione simplicium clericorum qualiter in administratione eorumdem sacramentorum se habere debeant volumus et precipimus observari.

De plebanis non denegetur chryisma vel oleum sacrum.

Latium etiam ut nullis plebanis chryisma vel oleum sacrum ab his qui hec administrare solent occasione cuiusvis petitionis cathedralici seu synodatici non solum denegetur vel subtrahatur. cum necessarium sit in vigilia pasche et alijs temporibus pro renovatione fontis baptismatis huiusmodi in ecclesijs haberi. sed ad solutionem predictorum dicti plebani si necesse fuerit vijs alijs compellantur ne prophanis ex alieno delicto sacramenta predicta que gratis dari debent indebite subtrahantur.

De statu religiosorum.

Item statuimus ut religiosi ordinis beati Benedicti abbatis in crastino exaltationis sancte crucis omni anno celebrent concilia sua in civitatibus cathedralibus et in monasterijs sui ordinis si qua sunt in eisdem. alias in vicino in aliqua ecclesia dicte civitatis quam ad hoc viderint sibi aptam. ad quod concilium abbates singulorum monasteriorum quilibet eorum cum duobus monachis veniant et habeant inter se duos superiores abbates ordinis sui dicte dioecesis qui procurent ibidem legi regulam

Henrici.

Item beati Benedicti. et provinciale concilium bone memorie domini Conradus Coloniensis archiepi predecessoris nostri super statu et regulari disciplina dicti ordinis per ipsum olim observatum. Quod quidem concilium sic incipit. In nomine domini Amen. Coradus dei gratia sancte Coloniensis ecclesie archieps. saluti et bono statui omnium cuiuscumque professionis seu ordinis sed nostrorum domesticorum maxime debitores existentes in domino sicut in nostra visitatione negocium informationis et correctionis de clericis per statuta canonica expediimus competerenter. Ita de monachis satagentes id ipsum suo modo quo competens fuerit expeditur. In primis statuimus quod omnium monasteriorum nigri habitus monachi ordinis sancti Benedicti divinum officium in cantando et legendo. secundum quod regula eiusdem sancti Benedicti precipit exequatur. et sic finit. Datum et pronunciatum Colonie quarto Idus Martij Anno domini. M. C. C. lxx. que etiam statuta sunt ab his predecessoribus nostris de observantia regule ibidem legantur. Et si qua per monasteriorum dicti ordinis statu et correctione fratrum rebellium ac divini cultus ordinatione ordinanda sunt ordinentur. et que ibidem diffinita secundum eorum regulam fuerint observentur. Si quoque vero monachi rebelles fuerint nec per abates corrigi possent. illos nobis vel loci diocesano volumus presentari.

Item de monachis et monialibus.

Item qui etiam monachi vel moniales beatorum Benedicti et Augustini ordinum propter superioris licentiam bona mobilia apud se vel apud alios in deposito negociationis aut alia de causa habuerint. illa suo superiori et conventui resignent et eisdem ad cautelam quo-

libz anno infra quidenā añ festū pasche
uriment specificent rouelent et demon
strent. et ad manus eiusdē superioris ab/
batis in pñtia cōuētus resignent peni/
tus atqz tradāt monachi et moniales et
eiusdē. cōtrarium facientes. seu qui bona
hñōi dolo nō desierint possidere. excōi/
centur et puniant fñ inde statuta et q/
cūqz alij vtriusqz sexus hoies pñtia bo/
na sub quibz noīe sub se habuerint. quos
nisi eadē bona infra mensem sili mō ad
manū superioris eiusdē monachi vel mo/
nialis reportent et resignent excōdicatio/
nis volum⁹ sniaz incurrere eo factō.

Item de eisdem.

Item precipim⁹ et statuim⁹ vt mo/
nachi et moniales in ciuitatib⁹
atqz villis absqz religionis habi/
tu nō discurrant. nec nullus monachus
seu monialis in plurib⁹ monasterijs qz
in vno dignitates psonar⁹ seu officia et
pñtia obtineat. sed recepta scda digni/
tate psonatu officio cū pñtia. Collator
pñtia dignitatis psonar⁹ officij et pñtia
prioris eā seu eas alij cōferat infra tps
iuris nec monachis vel monialib⁹ pñtia
absentie sue fructus cedāt suaz
pñtia. quia sic viderent aliqd pñtia
possidere. Sed monachis ad studenduz
aptis de suoz superioruz promidentia po/
terit de necessitatibus puideri.

Item adhuc de eisdem.

Item statuēdo phibem⁹ ne in aliquo mo/
nasterio monachoz vel monialiu cuius/
cūqz cōditionis vel regule existant. in
receptione vel admissione monachi seu
monialis ad ipm ordinē pecunia exigat
vel pro receptione talis psonae ad religi/
onuz. pacta. cōditiones aut cōuētiones
de pecunia vel alia re spali ipi religiosi
faciāt quis noīe vel colore ad hoc qñto.
qđ ipis oib⁹ et singulis in hñte sancte

obedientie duximus iniūgendum. Sed
id qđ ex post facto parētes et amici pso
ne recepte p elemosyna et deuotionis
causa absqz pacto libere cōtulerint reci/
pere valeat dñi tñ id fiat pure et simpli/
citer sine fraude.

Item quarto de eisdem.

Item statuim⁹ vt moniales ipse
sub ppetua in suis monasterijs
clausura maneāt. ac nulli nisi de
illi⁹ ad quez pñtia speciali licentia
ingressus vel accessus pateat ad easdez
vt sic a publicis et mūdānis cōspectib⁹
separate dño liberius seruire valeāt ac
lasciuendi oportunitate sublata ipi dño
iesu chñō cui integritatē suam spōtanca
volūtate deuouerūt corda et opa sua in
oī sanctimonia custodiāt iux cōstitutio/
nē dñi Bonifatij pape. viij. q̄ incipit p̄
riculoso et detestabili qñdā monialiu
statui. i. c. quā in pñtia et alijs in eadez
cōstitutioe cōtēntis volum⁹ et precipim⁹
firmē obseruari. Nulla etiā mulier solē
ne vorū cōtēntie pmittat q̄ nō elegerit
sub clausura certa vel approbata alicui⁹
ordinis remanere. ne ppter leuitatē se/
xus si in seculo remāserit sicut prius cō/
tēntie vorū dissoluēs grauius delin/
quat in hoc casu. nisi ad talē etatē pue/
nerit q̄ de incōtēntie vicio amodo cō/
tra ipaz suspicio nō habeat.

Quia vero pñtia statuta nra pñtia
cialia cōmuni vtilitati ecclesiaz et eccle/
siasticaz psonaz p cōseruatione liber/
tatis earundez. ac repressione ipas in se/
stātiuz vt speram⁹ auctore dño salubrit
puidet precipimus et mādāim⁹ in virtute
sancte obediētie. vt statuta nra ab oib⁹
ecclesijs et ecclesiasticis. psonis nris sub/
ditis. et in hoc cōcilio nro congregatis
inviolabiliter fraude et dolo exclusis
firmē obseruentur. Alias post tres
R ij.

mensis a publicatiōe presenti statutoꝝ
eorundem volumus venientes contra
ip̄a ex tunc penas incurrere contentas
in eisdem. Et ne quēq̄ ip̄a statuta late/
ant vel latere possint. Statuim⁹ vt col/
legia. capitula conuentus. monasteria.
decani ecclesiarū rectores et ceteri quoz
interest. infra dictos tres menses a pub/
licatiōe statutoꝝ ip̄ozum copiā reci/
piant et sibi procurent eorundem. alio/
quin ip̄os qui in hoc culpabiles extire/
rint ex tūc suspendi volumus ab officio
diuinoꝝ. Adm̄ pronunciatum ⁊ da/
tum in palatio n̄ro Colōn̄ p̄s̄tib⁹ ve/
nerabilibus patrib⁹ Guydone Traie/
ctens. Engilberto B̄naburgeñ. God/
frido Dyndeñ. ecclesiarū ep̄is necnō nū/
c̄ijs solēnibus. Gles̄. Theobaldi Leo/
dic̄ ep̄i. et capli Monasteriē sede ip̄a
vacāte ac p̄laris et clero n̄re ciuitatis
et diocef̄ Colōn̄ in dicto cōcilio solēn̄
congregatis. In crastino dñice Inuoca/
uit. necnō feria tertia et quarta sequent/
ibus cōcilio ip̄o durante. Anno domi/
ni D. ccc. decimo.

Bequuntur quedaz

statuta synodalia eiusdaz domini Hen/
rici archiep̄i. Et primo De curtibus
non locandis monachis.
De absentia monachis more canoicoꝝ
secularium non soluenda. Et de non re/
cipiendis monachis vel monialib⁹ da/
to precio. seu sub spe precij post receptio/
nem exigendi.

Henricus dei gratia sancte Co/
loniē ecclesie archiep̄us sacri
imperij p̄ Italia archicācellari⁹.
Dilectis in x̄o vniuersis abbatibus
et abbatissis. ac eoz cōuētib⁹ monacho/
rum et monialib⁹ n̄re diocef̄. salutem in
dño. Licet ex iusticiā nobis debito pasto

ralis officij sup̄ cunctū nobis gregē cō/
missum ne lupus gregē inuadat inuigi/
lare pro oī n̄ra possibilitate ⁊ modis oī/
bus teneamur. Specialius tū nobis incū/
bere nō ambigim⁹ vt ibi n̄re figam⁹ cō/
siderationis aciez vigilātius. vbi maio/
ra disponūtur pericula aīaz. Vbi enim
maius vertit periculū cautius est agen/
dum. Sane in monasterijs v̄is aliq̄ ex
vobis curtes v̄ias sub certa soluenda
pensione de facto frequenter a lōgis tē/
poribus cōdixerūt et adhuc cōducunt
et se ad h̄mōi soluendas pensiones ac/
possint habere propria et contractum
cōmercia noīe proprio exercere. vobis
obligant et in huiusmodi curtib⁹ sic cō/
ductis mansiones sibi facientes. soli mo/
ram trahere cōtinue nō formidant. non
attendentes improuide. qualiter mona/
chum habere proprium et proprio noīe
ciuiles exercere cōtractus Jura abhor/
reant et q̄ villiter detestent ac a natura
monachi adeo esse debeat alienum. vt
etiam summus pontifex profiteatur ex/
presse se nō posse cōtra hoc licentiaz in/
dulgere. nec monachus inter seculares
homines solus sp̄nialium hostium cōstr/
ctum debeat de iure seu poterit expe/
ctare. eiq̄ testante iure pro aliquo terre/
no lucro exire monasterium in ausum
reputet nefandissimū. adeo quilibz mo/
nachus suo debeat esse cōtentus mona/
sterio vt canonis dicat auctoritas. qd̄ sit
cut pisces sine aqua vita carent. ita sine
monasterio monachus. Itē monachos
et moniales aliqui et aliq̄ ex vobis s̄
certis precijs aut sub spe precij recipiūt.
sub paupertatis pretextu hoc vicij pal/
liantes nō timentes penas contra hoc
p̄ lateranense concilium promulgatas.
Preterea in nōnullis vestris monaste/
rijs aliqui ex vobis impetrata ad abesi/
sendum superioris sui licentia dum reuer/
tuntur fructus sue exigunt absentie ac/
forent canonici seculares et ip̄is mona/
chis equaliter habere redditus sic in

dulcum et sub hmoi modo abusus vos
eis tales fructus estis soliti assignare.
que omnia et singula omnino obuiant
canonicis institutis scandalum in clero
et populo generant et dissolutione mo-
nastice parunt discipline. proinde quia
iste morib⁹ inter vos magis irrepit. Et
si contra premissa a sacris summorum po-
tificum et sacrorum generalium conciliorum
canonibus per penas grauissimas sit
prouisum. Quia tñ huiusmodi canones
et penas forsitan ignorantia duci non
curant ad aim renocare. hoc nostro
mādato in qntum possumus mede
lam adhibere duximus competentem.
Vobis igitur vniuersis et singulis in
virtute sancte obedientie et sub pena
excommunicationis quā in quēlibz ve-
strum in hoc culpabilem monitione du-
odecim dierum premissa quoz quattuor
pro primo. quattuor p scdo. et residuos
quattuor pro tertio et pemptorio termi-
no vobis vniuersis et singulis assigna-
mus serimus in his scriptis. districti⁹
mandantes vt a premissis omnibus et
singulis quocunq; ad hoc quesito colore
de cetero abstineatis omnino nec curte
aliquā aliquā alicui monacho locatē sub
quocunq; titulo aut absentī monacho ra-
tione sue absentie quicq; tanq; sibi de-
bitum exigenti dare et monachum aut
monialē dato precio seu sub spe precij
post receptionem exigendi recipiatis
aut postea etiam exigere aliquoliter pre-
sumatis. Alioquin precipimus vniuer-
sis nostre ciuitatis et dioces⁹ rectoribus
et eorum vices gerentibus quatenus
in premissis inter vos culpabiles denū-
tiant quotiens et quando requisiti fue-
rint predicta excommunicatione nodat-
ros. Et intinam⁹ vobis per presentes
q; nisi de premissis omni fraude et si-
mulatioe circa ea cessantib⁹ caueatis ad
executionem penarum canonum predi-
ctorum et per nram aggrauationē sen-
tentie ac alias p censure cohercionem

ecclesiastice put hoc rigor iuris popo-
scerit sine dubio procedem⁹. Et ne hui⁹
nri mandati causari ignorantiam vale-
atis. in sancta synodo in nostra Coloni-
ensi ecclesia in crastino presentis domi-
nice celebranda ipm mandatum volum⁹
sollemniter publicari. Datum anno do-
mini. Millesimo trecentesimo vicefimo/
septimo. die dominica qua cantatur. In
uocauit me.

De collectoribus fabricę ecclesie Co-
lontens⁹ nullatenus impediēdis Et lai-
ci manuz deponāt. oblationes seu clemo-
synas ad fabricā inter se nō diuidāt aut
quicq; sibi de his retineāt. sed sine dimi-
nutione collectoribus assignentur. Et
ne trunci in ecclesijs vel capellis erigā-
tur. Et que p fraternitate sancti petri
veniunt. p se seruentur faciendo com-
putū collectorib⁹. vt lecto euāgelio col-
lectores xbus dei populo pponāt. et p-
dicare volentes postea incipiāt.

Henricus dei gratia sancte Colo-
niens⁹ ecclesie archieps. sacri imp-
perij p Italiā archicācellari⁹. etc.
Precipit vniuersis abbatib⁹. prioribus
prepositis. archidiaconis. decanis. inue-
stritis. pastoribus. plebanis. viceplebanis
Ceterisq; ecclesiarū seu capellarū rectoribus
in Coloniensi dioecesi constitutis
p reuerendum in christo ptem et domi-
nuz dñm Coloniē archieps. de prelatorū
suorum et capituli Coloniē cōsilio et assen-
su et statuit et mandatur sub intermina-
tione maledictionis eterne. et sub obrei-
tatione diuini et tremendi iudicij nec
nō sub pena anathematis. phibet ne a-
liquis cuiuscunq; cōditionis status vel
ordinis fuerit audeat fabricā Coloniē
seu collatores. vel nuncios ipsius publi-
ce vel occulte quibuscunq; vijs vel colo-
ribus ad hoc quesitis quōlibz impedire
R. iij.

Inūgitur similiter et mādatur oibus predictis necnō laicis quibuscunq; etiā noibus siue templarij siue custodes ecclesie aut quocūq; alio titulo nūcupentur ne de cetero quallibz oblatiōes elemosynas seu largitiōes quascūq; datas vel oblatas diuidāt et sibi prem aliquā retineāt seu se de eis aliquāter intro mittāt. Sed negocium fabrice ipsius fideliter promouētes oīno manum deponāt. Et ipis nūcijs seu collectoribz omnia oblata vel donata sine diminutione assignēt pcuratori ipsi fabrice ad vsus eiusdem diligētius presentanda. Preterea inhibetur ne de cetero trunci in ecclesijs vel capellis erigātur. sed positi et erecti infra mensē a tempore publicatiōis hmoi funditus euellāt. Precipitur insup vt oīa illa que pro fraternitate beati petri apostolorum principis largiūtur distinde et per se referentur ipsiq; nūcijs seu collectoribus specialiter sine cōmutatione alicuius alterius integraliter assignentur. Ita de hmoi oblationibus reddatur ipis nūcijs vel procuratori computus specialis. Ceterum precipitur sicut prius vt statū lecto euāgelio ecclesiarum seu capellarum rectores ordinent et disponant vt nūcij seu collectores dicte fabrice. verbuz dei populo proponāt et postulent oblationes et suffragia sine impetu oportune. et si postmodū alij predicare habuerint sermonem suum incipiāt. Et sic nūcij expediti valeant ad alias ecclesias in quibus eorum aduentus celeriter expectatur sine longa mora vterius proficisci. Idez dominus noster archieps omnes prelatos plebanos vicarios ecclesiarum rectores seu eorum vices gerentes presbyteros clericos et laicos cuiuscunq; officij status vel conditionis extiterint qui contra has inhibitiōes ordinatiōem veniunt et statutum in pre vel in toto nisi excessum eorum infra septem dies quos eis pro monitione assignam?

emendauerint. excommunicatiōis sententia eo ipso voluit subiacere. Mandās et cōmittens officiali Coloniensi quatenus dum ipse a procuratore fabrice Coloniens vel aliquo eorundez fuerit requisitus premissa et premissorum quibus exequatur et a suis subditis quibuscunq; exequi faciat diligenter. pūnegocum et vtilitas ipsius fabrice id exposcit. Facta est publicatio ordinatiōis inhibitiōis et statuti huiusmodi Coloniē crastino Inuocauit. in congregatiōne cōcilij synodalis. Anno domini Millesimo trecentesimo. vicesimo septimo.

Contra moniales diuagantes et monachos apostatas. Itē ne canonici vel monachi sine examinatione scripture ad ordines admittantur. &c.

Henricus dei gratia sancte Coloniens ecclesie archiepus. sacri imperij p Italiam archicācellarius. Inuicis christifidelibus audituris presentes lras et visuris. salutes in dñi saluatore. Quāq; sub prohibitiōe stricta a iure statutum existat ne moniales monastica modestia impudent abiecta extra monasteria sua diuagentur nisi pro causis eis a iure pmissis. tñ frequēter extra eadem monasteria sua p vicos et plateas discurrunt et psonarum seculariū habitacula frequentātes non in habitu tantū religioso veruz etiam corelictō in habitu seculari se ostendunt et in tanta vanitate mundanis aspectibus se administrāt. q; ex hoc possunt cōtra proprie conscientie sue puritatē suscite nō imerito reputari. et quāq; varie cōtra moniales eadēz cōminatiōes penarū hātenus emanarūt. tñ in vctitātāo ardentius quo ad hmoi suas vanitates exercēdas inflāmātur. Quare mā

damus et precipimus omnibus et singulis montalibus presentibus et futuris cuiuscumque sint religionis vel ordinis nre civitatis et dioceſis vt in suis monasterijs de cetero sub clausura perpetua permanant iuxta canonicas sanctiones ita qd nulli earum religionem tacite vel expresse pſeſſe a suo monasterio exire liceat nisi forte tali morbo euidenter earum aliquam laborare constaret qd non possit seruire deo cui corda sua et corpora omni sanctorum monia subdiderunt. Saluo qd abbatissa et priorissa seu ngra per quas monasteria eadem reguntur cum honesta et decente societate exire poterit dum hoc p monasterij sui negocijs fuerit faciendum ad monasterij suuz absqz honoris dispendio qz pimum poterit reuersura. Alioquin moniales hmoi extra monasterij suum vagantes et qz diu in hoc persistunt. Inhibemus penitus admitti ad diuina nisi ex rationabili et manifesta causa ac de illius ad quem pſuenerit exuerunt licentia speciali et de hoc diuina celebrantibus ac eas hospitantibus prius sufficiens fides fiat. alias scietur eis presentibus diuina celebrare presumes suspensionis ab ingressu ecclesie et eas sic diuagantes hospicio recipiens excommunicationis sententiam incidant ipso facto. Illas vero moniales que habitu religionis sue dimisso extra monasteria sua diuagantur et que ex hoc sententiam excommunicationis a canone iam prolata incidunt ipso facto excommunicatas volumus et precipimus nunciari. Inhibentes sub pena excommunicationis ne quis eis tanqz apostatis et excommunicatis comunicet quoquo modo vel foueat easdem in tali apostasia scienter ne tanqz criminosis in crimine cōsentiens consimili laqueo valeat irretiri. Insuper mandamus et precipimus imo inhibem⁹ ne aliquis de cetero ecclesie collegiate canonicus vel religiosus ad monasterij sui titulum ordinandus quarū

ecclesiarum et monasteriorum exemptorum et nō exemptorum canonicus vel monachus et fratres sine examinatione litterature et intitulatione ordinari cōsueuerunt ad ordines admittantur nisi prius de erate et corporis idoneitate cū corpore viciati nō sint. ad ordines huiusmodi admittendi per examinatores ad examen ordinarium tempore celebrationis ordinum deputatos vel deputandos sint examinati et intitulati. sicut ceteri sub cōmuni titulo ordinandi. alias admittentes et ordinantes eosdem et ordines sic prohibiti recipientes quos et nunc ne contra faciant monemus in his scriptis post lapsum duorum mensuum et publicationez presentium mandatorū suspensionē ab ingressu ecclesie sententiam incurrat ipso facto et hoc in sacra nra synodo prioribus clero et chzifidelium multitudine presentibus publicari mādauim⁹ et ab omnibus precepimus seruari. ne quis contra ipsa crassa se valeat ignorantia excusare. Precipientes vniuersis capellis conuentibus mendicantium et non mendicantium chzifanitarum decanis et locorum plebanis vt infra decem dies post harum publicationem. Sub sigillo maioris officialis curie nostre Colontens horum copiam recipiant et singulis mensibus prima dominica die mensis in sermonibus suis. Plebanus hora misse et mendicantes in eorum predicationibus materna lingua in vulgari et intelligibiliter publice et exponat. In horum testimonium presentes litteras appensione sigilli nri fecimus cōmuniri. Datum anno domini. Millesimo trecentesimo vicesimo septimo crastino beati Remigij. In cui⁹ copie testimonij sigillū officialitatis curie nostre presentibus litteris duximus appendendum.

De vna missa in die celebranda.
R. iij.

Alramus dei gratia sancte Col
lonienſis ecclesie archieps. sacri
imperij p Italia archicancellari.

¶. Quanq̄ sacroruz testatibus regulis
canonū cuilibz sacerdoti sufficē q̄ vnaz
de die missam dūtaxat celebret preterq̄
in casibus exceptis regulare existat imo
et valde felicē esse presbyterū qui vnā
digne de die celebret. Nonnulli tamen
sacerdotes nō in casibz pmissis sibi. imo
qđ horrenduz est auaricie ducti cupidit
ne vel nolētes sibi habere socios in ec
clesijs qbus pfecti sunt vt eo amplius
de redditibus suis sibi absorbeant. de q̄
bus tñ sibi et socio possent pro suis ne
cessitatibus satisfacere cōpetenter. vel
qui tāq̄ mercenarij alijs seruiūt vt am
plius lucrētur. ex pacto etiā et cōdicto
onus celebrādi quasi quotidie seu alter
nis diebz missas duas in se recipiūt cō
tra eorundez sacroruz canonū instituta
quod de cetero oīno prohibemus. Inhi
bētes ex nūc vniuersis presbyteris nre
cunitatis et dioceſis ne quis de cetero pl
q̄ vnā missaz vna die nisi p aliquē de ca
sibus a iure exceptis manifeste et plane
se excusare valeat celebrare psumat. Cō
trariuz faciētes quos nos monitione. q̄
nos eos ex nūc omnes et singulos mo
nemus septez dierū pmissa excoicamus
in his scriptis excommunicatos p deca
nos concilij et locoz plebanos seu eorū
vices gerentes volumus publice nun
ciari. Si qui etiā de cetero talia facere
psumperint ex nūc decanis christianita
tum in x̄tute sancte obedientie districte
mandamus. Et tales ad nos seu officii
alez nrm deferāt. penā sibi sup hoc debi
tā recepturos. Datū crastino dñice In
uocauit. Anno dñi. M. ccc. xxxv.

Admonēt charitatiue ecclesiaz re
ctores pacifici non promoti vt infra
tres menses promoueant et nō residen
tes vt psonalē resideāt. Et ne patroni
ad ecclesias pntēt sub pacto symoniaz

ca vt hic narrat. Quz ecclesias sic ade
pti eas dimittat. et consēti tales sic ha
bentes ecclesias reuelent.

Alram? dei gratia. Dilectis
in x̄usto. decanis christianitatū
necnō plebanis ecclesiaz nre ci
uitatis et dioceſis aut eoz vices gerent
ibus. salutem in domino sempiternam.
Quoniam inter cetera que nostre cōsi
derationis oculus in nostra cunitate et
dioceſi postq̄ ad regimen Coloniensis
ecclesie licz immeriti diuina disponen
te clementia assumpti fuimus correctio
ne digna prospexit vnū notabiliter per
riculosum et detestabilem comperimus
abulum et pessimam corruptelaz. scilicet
q̄ in nostra dioceſi nō pauci ammo in
multitudine copiosa ecclesiarum rector
res seu pastores postq̄ pacificam suarū
ecclesiarum possessionem adepti sunt ad
annum et amplius. Immo per multos
annos ad ordinem sacerdotij non pro
moti existunt. Aliqui vero in suis hu
iusmodi ecclesijs nō resident citra dispē
sationes et licentias eorum qui sup his
potestatem habent canonice dispensan
di. fructus q̄ ex ipis suis ecclesijs nec
nō redditus et prouentus nō eo minus
tollere verentur. Qui morbo et si com
petentem apponere intendamus medel
lam quia cum idem morbus ex dissimul
atione nostrorum predecessorum adeo
cōmunitis irrepserit q̄ tales sic nō p̄mori
nō residentes consuetudinem hanc no
minant corruptelam in eorum et hac p
te peccata notoria ac allegatione pudē
būda de se fidē satagētes. Nos in pre
missis omīssa p nunc p̄ eos executione
iustitie rigorose omnes tales et singulos
cuiuscūq̄ status seu cōditionis existant.
In h̄mōi sancte synodi congregatione
rogamus hortamur in domino et mo
nemus. vt se infra tres menses a data
presentium sic disponant non promoti